**СХВАЛЕНО**
Педагогічною радою
протокол засідання
*Добровеличківський ліцей "Лідер"*
Від 1 грудня 2025 р. № 246

**ЗАТВЕРДЖЕНО**
_____ Директор
*Добровеличківського ліцею "Лідер"*
*Козеровська Н.І*

# ПРОГРАМА
## унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми Добровеличківський ліцей "Лідер"

## НАДАНО ЧИННОСТІ ТА ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ № 246 від 1.12..2025р.

**1. Загальні положення**

Ця програма розроблена на основі Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658. Вона спрямована на забезпечення ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми в Добровеличківському ліцеї "Лідер" (далі Заклад освіти), створення середовища, вільного від насильства, та запровадження системи інформування, розгляду та реагування на такі випадки.

**2. Мета Програми:**

Забезпечення безпечного та сприятливого середовища для всіх учасників освітнього процесу, вільного від насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Формування культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Запровадження ефективного механізму виявлення, реагування та попередження випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми.

**3. Терміни:**

Терміни, що вживаються у цій Програмі, використовуються у значенні, наведеному в Сімейному кодексі України, Законах України "Про охорону дитинства", "Про запобігання та протидію домашньому насильству", інших нормативно-правових актах.

**4. Сфера застосування:**

Ця Програма є обов'язковою для всіх працівників Закладу освіти, здобувачів освіти, їх батьків або інших законних представників, а також інших осіб, які контактують з дітьми в межах освітнього процесу та діяльності закладу. Працівники Закладу освіти повинні бути ознайомлені з **Положенням** про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми та інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною (наказ по Закладу освіти № 246 від 1 грудня 2025 р).

**5. Суб'єкти виконання Програми (адміністрація, педагоги, психологи, соціальні педагоги, волонтери, інші залучені фахівці). Суб'єкти, до кого застосовується Програма (усі учасники освітнього процесу).**

**6. Вимоги щодо політики найму працівників (перевірка кандидатів на наявність судимостей, рекомендації). Вимоги щодо навчання персоналу (обов'язкові навчання з питань захисту прав дитини).**

**7. Завдання Програми**

Для досягнення мети Програми визначені наступні завдання:

Запровадження порядку дій: розробка та впровадження чіткого алгоритму дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Формування відповідального ставлення: підвищення обізнаності та формування відповідального ставлення працівників закладу до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Поширення культури нульової толерантності: активна популяризація принципів нетерпимості до будь-яких проявів насильства в усіх сферах діяльності закладу.

Оперативне інформування: забезпечення невідкладного інформування уповноважених підрозділів Національної поліції та служб у справах дітей про виявлені випадки насильства та жорстокого поводження.

**8. Основні заходи з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми**

З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми Закладу освіти забезпечує впровадження таких основних заходів:

**8.1. Превентивні заходи:**

Затвердження Положення: розробка та затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми Закладу освіти з урахуванням цієї Програми.

Форми повідомлень: затвердження форм первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (Додаток 1) та реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) (Додаток 2).

Анкети опитування: затвердження форми анкети анонімного опитування для дітей (Додаток 3) для виявлення ризиків та випадків насильства.

Інформування: регулярне інформування дітей, батьків (інших законних представників) та працівників закладу з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Оцінювання ризиків: проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності закладу, вжиття заходів для їх усунення або мінімізації.

Кадрова політика: врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників, що включає перевірку кандидатів на наявність судимостей та отримання рекомендацій.

**8.2. Заходи із виявлення та реагування:**

Доступні способи повідомлення: організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною (телефон, електронна пошта, скринька для анонімних повідомлень, особисте звернення).

Оперативне реагування: забезпечення невідкладного реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми.

**8.3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності:**

Навчання працівників: організація тренінгів, семінарів, інших навчальних заходів для працівників закладу та інших фахівців, які контактують з дітьми, з питань розпізнавання різних видів насильства, методів профілактики булінгу, використання ненасильницьких методів

спілкування, надання першої психологічної допомоги, порядку дій у разі виявлення випадків насильства та алгоритму взаємодії з уповноваженими органами.

Інформаційні сесії для дітей: організація інформаційних сесій для дітей, що включають пояснення їхніх прав, способів захисту, контактів для звернення по допомогу, а також ігор та рольових ігор, що моделюють реальні ситуації.

Залучення батьків: проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів (буклетів, листівок), розміщення інформації на офіційному веб-сайті та сторінках у соціальних мережах закладу.

Співпраця з фахівцями: залучення психологів, соціальних працівників, юристів, представників органів Національної поліції та інших експертів для проведення групових та індивідуальних занять.

Мультимедійні матеріали: використання відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ для інформування дітей у цікавій та доступній формі.

**8.4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання:**

Регулярні самоперевірки: проведення регулярних самоперевірок для оцінки ефективності впроваджених заходів, виявлення проблемних аспектів та їх своєчасного усунення.

Збір зворотного зв'язку: систематичний збір інформації для зворотного зв'язку через анкетування дітей, батьків та персоналу.

Аналіз інцидентів: ретельний аналіз зареєстрованих випадків насильства для виявлення причин та умов, що могли сприяти їх виникненню, з метою запобігання повторенню.

**8.5. Заходи з інформування:**

Розміщення інформаційних матеріалів: розміщення у доступних місцях для дітей та батьків (інших законних представників) інформаційних матеріалів (плакатів, брошур) з контактами служб допомоги та контактними номерами телефонів для анонімного звернення.

Онлайн-інформування: надсилання інформації через батьківські та учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті закладу та його сторінках у соціальних мережах.

**9. Обов'язки керівника закладу освіти**

Керівник Закладу освіти:

Затвердження Положення: затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію, забезпечує його оприлюднення, ознайомлення з ним своїх працівників та здійснює контроль за виконанням.

Ознайомлення працівників: забезпечує ознайомлення працівників, інших фахівців, які контактують з дітьми, з Положенням до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів з дня початку роботи.

Розгляд повідомлень: розглядає усні та письмові повідомлення про випадки насильства протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень.

Невідкладне повідомлення: невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною (у строк, що не перевищує однієї доби).

Сприяння допомозі: сприяє проходженню особами, які вчинили насильство, стали свідками або постраждали, відповідної програми для таких осіб.

Організація профілактичних заходів: забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків (інших законних представників), працівників з питань запобігання насильству.

Взаємодія з органами: взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування.

Поширення інформації: призначає відповідальних за розробку та/або поширені інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми шляхом: розміщення на інформаційних стендах у приміщенні Закладу освіти (за умови очного навчання), розповсюдження серед працівників, дітей, їх батьків або інших законних представників дитини у формі буклетів (листівок); призначає відповідальних за надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті Закладу освіти та його сторінках у соціальних мережах; призначає відповідальних за проведення тематичних семінарів для батьків або інших законних представників дитини.

Забезпечує інформування працівників з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (далі - інформування), що передбачає такі напрями (теми): розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства; методи профілактики булінгу серед дітей; використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами; надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми; порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності; дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства; алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

**Інформування здійснюється шляхом:**

проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів, приурочених питанням унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та ненасильницького спілкування;

проведення ігор та рольових прав, які моделюють реальні ситуації та допомагають дітям дізнатися про способи захисту порушених прав;

впровадження занять з питань безпечної поведінки, прав дитини та медіації;

співпраці з психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;

організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству (працівники уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, юристи, соціальні працівники);

використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ) для інформування дітей у цікавій та доступній формі щодо неприпустимості насильства та жорстокого поводження, ознайомлення з ознаками та формами насильства та жорстокого поводження, порад щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, процедури повідомлення про насильство та жорстоке поводження, передбаченої суб'єктом роботи з дітьми та молоддю, алгоритму дій у разі виявлення насильства, способів та механізмів отримання допомоги, можливих наслідків для особи, яка вчинила насильство або жорстоке поводження.

**10. Обов'язки працівників закладу освіти**

Працівники Закладу освіти у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

Припинення насильства: вживає невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження.

Надання допомоги: надає у разі потреби домедичну допомогу, викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звертається до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (у разі очного навчання).

Повідомлення керівнику та батькам: невідкладно повідомляє керівнику закладу та одному з батьків (іншим законним представникам) дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження та дитині, яка постраждала, про виявлення ознак насильства.

**11. Механізм подання повідомлень**

Заклад освіти забезпечує функціонування механізму подання повідомлень, який передбачає:

Інформування про обов'язок повідомляти: інформування дітей, їх батьків (інших законних представників), працівників про їх обов'язок повідомляти про випадки насильства та жорстокого поводження з наданням інформації про шляхи інформування.

Різні способи отримання повідомлень: забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства

(телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи.

Відповідальна особа: керівник закладу може визначити відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства, яка реєструватиме повідомлення в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду.

Термін розгляду: керівник розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження.

Реагування: у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною керівник закладу невідкладно (у строк, що не перевищує однієї доби) повідомляє про це батькам (крім випадків, коли батьки є кривдниками), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585.

**12. Політика найму працівників**

Відповідно до статті 10 Закону України "Про охорону дитинства" забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

Під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, проводиться опитування, що може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.

**13. Виявлення потенційно небезпечної поведінки**

Керівник Закладу освіти забезпечує виявлення поведінки дітей, працівників, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження. Недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення. Індикаторами, що можуть вказувати на потенційні ризики, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів, застосування покарань до дитини.

**14. Фізичний контакт з дитиною**

Працівники Закладу освіти повинні не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною. У разі необхідності фізичного контакту, він проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

**15. Моніторинг та перегляд заходів**

Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів.

Якщо за результатами розгляду повідомлення виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження, заклад аналізує причини та умови, які могли сприяти порушенню прав дитини.

Якщо ознак насильства не виявлено, інформація аналізується на предмет наявності ризиків, і вживаються заходи для їх унеможливлення.

Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться із залученням сторін, зокрема дітей.

**16. Відповідальність за невиконання Програми**

Про невиконання, неналежне виконання Закладом освіти повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

Додаток 1
до Типової програми
ТИПОВА ФОРМА
первинного повідомлення про підозру
на випадок насильства щодо дитини

_____
(найменування закладу освіти )

Дата події або виявлення: ____ _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім’я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

дитина з інвалідністю;

дитина-сирота;

дитина, позбавлена батьківського піклування;

інше:

_____
_

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище

_____

ім’я

_____
__

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

тілесні ушкодження;

страх, уникання контакту;

розповіді про образи/тиск;

інше:

_____

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

поінформовано відповідальну особу закладу;

поінформовано батьків/інших законних представників;

поінформовано службу у справах дітей;

поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

інше: _____.

(дата) (підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення)

Додаток 2
до Типової програми

ТИПОВА ФОРМА
реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

| № з/п | Інформація про | Прізвище, ім’я дитини | Тип ситуації* | Заходи реагування | Результат** | Підпис відповідальн |
|---|---|---|---|---|---|---|

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове) | | | | | ої особи |
| | | | | | | |

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

Додаток 3
до Типової програми

ТИПОВА АНКЕТА
анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

а) так, завжди;

б) інколи;
в) ні.
2. Як до тебе ставилися дорослі?
а) з повагою;
б) байдуже;
в) іноді грубо або несправедливо.
3. Чи були випадки, коли хтось із працівників закладу освіти, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?
а) так;
б) ні.
4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?
а) так;
б) ні.
5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.